

Bossche basisscholen nemen extern aanbod op in onderwijs

De mailboxen van de basisschooldirecteuren van ATO-Scholenkring in Den Bosch zaten regelmatig vol informatie van cultuur- en natuurinstellingen. Leuk en leerzaam aanbod voor leerlingen, waar helaas geen tijd voor was. De scholen wilden het externe aanbod inbedden in hun onderwijs en stelden een versnellingsvraag aan de PO-Raad. Samen met SLO en Kennisnet gingen ze aan de slag met het project *Niet stapelen, maar vervangen*.

FOTO: HOLLANDSE HOOGTE (ROB VOSS)

Vincent Bosma is directeur van Montessorischool De AQUAmarijn in Den Bosch. Hij zag regelmatig mooi aanbod van externe partijen langskomen. 'Excursies, exposities, creatieve initiatieven: in de gemeente Den Bosch gebeurt veel en het aanbod draagt bij aan rijk onderwijs voor kinderen', vertelt hij. 'Maar we hebben helaas geen tijd om extra excursies te organiseren, want dat komt bovenop ons volle onderwijsprogramma. Jammer voor de kinderen én voor de aanbieders.'

Regie houden op onderwijs

Bosma sprak met collega-directeuren van ATO-Scholenkring Den Bosch, waar zijn school onderdeel van is. Het bleek dat meer directeuren iets wilden doen met het externe aanbod. 'We vroegen ons af of er een manier was om het aanbod te kanaliseren en om te kijken of excursies lessen konden vervangen', zegt Bosma. 'Dus niet stapelen op ons onderwijsaanbod, maar in plaats van binnenlessen naar buiten gaan. Dat zou ons de kans geven om rijk onderwijs te bieden, terwijl we tegelijkertijd voldoen aan onze onderwijsdoelen. Want naar buiten gaan werkt: het zijn de excursies waar kinderen het meeste van leren.'

Een databank ter ondersteuning

De directeuren wilden graag een databank laten maken met daarin alle leerlijnen, lessen en het externe aanbod. Met één druk op de knop zou duidelijk moeten worden welk aanbod welke les kan vervangen. ATO-Scholenkring Den Bosch stelde een versnellingsvraag aan de PO-Raad en ging met Kennisnet aan de slag om een databank te maken. Dat bleek makkelijker gezegd dan gedaan. De acht betrokken basisscholen werken allemaal anders, wat het ontwikkelen van een centraal systeem moeilijk maakte. 'Het bleek lastig om een goed programma van eisen voor de databank te ontwikkelen', zegt Martin Klein Tank, onderwijskundige bij SLO. 'Niet het aanbod, maar het curriculum moest centraal worden gezet: hoe past extern aanbod in het eigen onderwijsprogramma van de school? Om dat inzichtelijk te maken, werd SLO bij het project betrokken.'

Aanbodsdoelen ontwikkelen

SLO ontwikkelde inhoudslijnen voor elk leergebied. Deze werden uitgewerkt in aanbodsdoelen voor drie fasen van het primair onderwijs: fase 1, het jonge kind, fase 2 en fase 3. Gäby van der Linde-Meijerink, onderwijskundige SLO: 'De aanbodsdoelen maken inzichtelijk welke kennis en vaardigheden een leraar aanbiedt aan leerlingen. Deze doelen kunnen scholen gebruiken bij het ontwikkelen van hun eigen beredeneerd aanbod (onderwijsleerlijnen en lessen). Het geeft hen de ruimte om de methode meer los te laten en zelf de regie te

nemen. Door de aanbodsdoelen te gebruiken als meta-data voor het externe aanbod, kunnen leerkrachten zelf bepalen waar ze dat aanbod op een zinvolle manier in het schoolcurriculum opnemen.'

Samenwerking met partners

Voor ATO-Scholenkring was de aanpak van SLO dé passende ingang naar de oplossing van hun vraag. 'Door de aanbodsdoelen en de metadatering zijn we anders gaan denken', zegt Hans Tijssen, voorzitter College van Bestuur van ATO-Scholenkring. 'Wij zijn met partners in de stad in gesprek gegaan over mogelijke samenwerkingen. Dat heeft een jaar geduurd, want we moesten elkaars werelden leren kennen. Onderwijs en aanbod moesten verbonden worden en dat is ons gelukt. De Bossche educatieve partners zijn nu veel meer betrokken bij het onderwijs en kunnen hun aanbod daarop afstemmen. Wij kunnen partners gericht benaderen met onze wensen, zodat een les nog beter te vervangen is.'

Databank in ontwikkeling

De online databank is nog niet klaar. Er is wel een programma van eisen gemaakt en ATO is met verschillende ontwikkelaars in gesprek om te kijken hoe het systeem uiteindelijk gebouwd kan worden. 'We hebben hier onder andere de hulp van grote uitgevers bij nodig, want er zijn scholen die met de bekende methodes werken', zegt Hans Tijssen. 'Maar ook zonder het systeem kan elke school nu al aan de slag met *Niet stapelen, maar vervangen*. De aanbodsdoelen zijn genoeg. Het systeem is een hulpmiddel, maar het is niet noodzakelijk voor het ontwikkelen van een schoolcurriculum.'

Anders leren denken

Vincent Bosma: 'Tijdens het proces hebben we ontdekt dat het systeem eigenlijk niet ons doel is. Het ging om anders leren denken over ons onderwijs en over de vraag hoe je een zo rijk mogelijk aanbod kunt realiseren. Op onze school zijn we binnen *Niet stapelen, maar vervangen* aan de slag gegaan met kunst en cultuur. In Den Bosch organiseert Bureau Babel het provinciale *Cultuureducatie met Kwaliteit-programma*. We waren benieuwd wat Babel voor ons kon betekenen bij het uitwerken van de thema's in de methode *Da Vinci*. Welke exposities sluiten daarbij aan, wat kunnen we kinderen meegeven? Mijn kunstcoördinator en een consultant van Babel ontwikkelen nu samen een lesprogramma voor 2018/2019. SLO heeft het primaire onderwijs een enorme dienst bewezen met het uitwerken van de aanbodsdoelen en ik gun het alle basisscholen om hiermee aan de slag te gaan.'